μέλους, δέ συμβιβάζεται μέ τό ἄρθρο 51 τῆς συνθήκης ἡ ἐφαρμογή αὐτῆς τῆς νομοθεσίας πού ἐπιτρέπει, γιά μιά ὁρισμένη περίοδο, ἡ ἀπόδοση στόν ἁρμόδιο φορέα τοῦ πρώτου Κράτους μέλους τῶν προσωρινῶν προκαταβολῶν πού καταβλήθηκαν στό δικαιοῦχο νά ὑπερβαίνει τό ποσό τῆς συντάξεως ἤ τῶν καθυστερούμενων ποσῶν πού μεταφέρθηκαν σ' αὐτό τό φορέα ἀπό τό φορέα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως τοῦ δεύτερου Κράτους μέλους, κατόπιν μετατροπῆς του σέ ἐθνικό νόμισμα τοῦ πρώτου Κράτους μέλους κατά τήν ἡμερομηνία τῆς μεταφορᾶς.

Koopmans O'Keeffe Bosco

Δημοσιεύτηκε σέ δημόσια συνεδρίαση στό Λουξεμβοῦργο στίς 14 Μαΐου 1981.

Ὁ γραμματεύς

κ.ά.α

J. A. Pompe

Βοηθός γραμματεύς

Ὁ πρόεδρος τοῦ πρώτου τμήματος

T. Koopmans

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ JEAN-PIERRE WARNER ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 20 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1980 [1]

Κύριε πρόεδρε,
κύριοι δικαστές,

Ἡ ὑπόθεση αὐτή φέρεται ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου μέ τή μορφή αἰτήσεως περί ἐκδόσεως προδικαστικῆς ἀποφάσεως πού ὑπέβαλε τό Tribunal du travail τῶν Βρυξελλῶν.

Ὁ ἐνάγων κατά τή διαδικασία ἐνώπιον τοῦ Tribunal εἶναι ὁ Giuseppe Romano, ὁ ὁποῖος εἶναι ἰταλός πολίτης πού διαμένει στό Βέλγιο. Ὁ ἐναγόμενος εἶναι τό βελγικό Institut national d'assurance maladie-invalidité «INAMI».

Τό ζήτημα σ' αὐτή τή δίκη εἶναι, κατ' οὐσία, πῶς πρέπει νά κατανεμηθεῖ μεταξύ τῶν μερῶν μιά συναλλαγματική ἀπώλεια πού προκλήθηκε ἀπό τή μείωση τῆς ἀξίας τῆς ἰταλικῆς λιρέτας μεταξύ τοῦ χρόνου ὅπου ἡ ἰταλική σύνταξη τήν ὁποία δικαιοῦται ὁ Romano ἔγινε ἀπαιτητή καί τοῦ χρόνου ὅπου πράγματι καταβλήθηκε.

1 — Μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά.

Τά περιστατικά εἶναι τά ἑξῆς:

Ὁ Romano, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε στίς 20 Δεκεμβρίου 1910, ἐργάσθηκε διαδοχικά στήν Ἰταλία καί στό Βέλγιο. Κατέστη ἀνίκανος γιά ἐργασία στίς 29 Αὐγούστου 1969. Κατά συνέπεια ἀπέκτησε τό δικαίωμα, δυνάμει τοῦ βελγικοῦ δικαίου μόνο, συντάξεως λόγω ἀναπηρίας ἀπό τίς 29 Αὐγούστου 1970 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1975. Κατόπιν ἀπέκτησε στό Βέλγιο τό δικαίωμα συντάξεως λόγω γήρατος.

Ἡ βελγική σύνταξη λόγω ἀναπηρίας τοῦ Romano καταβλήθηκε σ' αὐτόν πλήρως. Εἶναι κοινῶς γνωστό ὅτι μιά τέτοια καταβολή ἔγινε πάνω σέ προσωρινή βάση ἐνῶ ἐκκρεμοῦσε ἡ ἐκκαθάριση τῶν δικαιωμάτων του στήν Ἰταλία. Ὁ σύμβουλος τοῦ INAMI μᾶς εἶπε κατά τήν ἐπ' ἀκροατηρίου συζήτηση ὅτι ὁ Romano εἶχε δικαίωμα γιά τέτοια προσωρινή καταβολή στό ἀκέραιο, δυνάμει τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 45 τοῦ κανονισμοῦ 574/72 τοῦ Συμβουλίου, ἀλλά ὅτι, γιά τήν περίπτωση πού δέν ὑπῆρχε αὐτή ἡ διάταξη, θά εἶχε οὕτως ἤ ἄλλως δικαίωμα ἐπ' αὐτῆς δυνάμει τοῦ βελγικοῦ δικαίου.

Μέ ὅ,τι χαρακτηρίσθηκε ὡς ἀπόφαση, πού ἀπευθύνθηκε στό INAMI στίς 6 Ἀπριλίου 1976 καί συμπληρώθηκε τήν 1η Ἰουλίου 1976, τό ἁρμόδιο ἰταλικό ἵδρυμα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, τό INPS, χορήγησε στόν Romano, σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τῶν κανονισμῶν 1408/71 καί 574/72 τοῦ Συμβουλίου, μία σύνταξη λόγω ἀναπηρίας ἀπό τήν 1η Σεπτεμβρίου 1970. Ὅμως, τό INPS δέν προέβη σέ καταβολή σχετική μέ τή σύνταξη αὐτή, παρά μετά τήν πάροδο διαστήματος μεγαλύτερου ἀπό ἕνα ἔτος.

Στό μεταξύ, στίς 24 Σεπτεμβρίου 1976, τό INAMI ἀπηύθηνε στόν Romano μία ἐπιστολή μέ τήν ὁποία τόν πληροφόρησε γιά τήν ἀπόφαση τοῦ INPS καί τοῦ εἶπε ὅτι, δυνάμει τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 70 τοῦ βελγικοῦ νόμου τῆς 9ης Αὐγούστου 1963 περί ἀσφαλίσεως κατά τῆς ἀσθένειας καί ἀναπηρίας, ἡ βελγική του σύνταξη πρέπει νά μειωθεῖ κατά τό ποσό τῆς ἰταλικῆς του συντάξεως. Συνέχισε δέ ὅτι:

«Πάντως, δεδομένου ὅτι περιμένοντας τήν ἀλλοδαπή ἀπόφαση, ὁ βελγικός ἀσφαλιστικός ὀργανισμός σᾶς κατέβαλε πλήρως τίς ἡμερήσιες προσωρινές ἀποζημιώσεις (sic), ὑπολογίσαμε ὅτι τό ποσό πού σᾶς καταβλήθηκε ἦταν ὑπερβολικό (βλ. παράρτημα) καί ζητήσαμε ἀπό τό ἀλλοδαπό ἵδρυμα νά καταβάλει γιά λογαριασμό μας τά καθυστερούμενα ποσά τῆς ὀφειλόμενης παροχῆς του μέχρι 31. 12. 1975.

Στήν περίπτωση πού ἡ καταβολή, ἡ ὁποία ἔγινε γιά λογαριασμό μας, δέ θά κάλυπτε ἀκριβῶς τό ποσό τῶν ἀποζημιώσεων πού χορηγήθηκαν προσωρινά, θά ἐπιφορτίσουμε τόν ἀσφαλιστικό σας ὀργανισμό νά προβεῖ, σέ συμφωνία μέ σᾶς, στήν ἐπιστροφή τῆς διαφορᾶς· ἐάν, ἀντίθετα, ὑπάρξει ὑπόλοιπο σέ πίστωσή σας, αὐτό θά σᾶς καταβληθεῖ μέ φροντίδα μας.»

Εἶναι κοινῶς γνωστό ὅτι τά ποσά πού ἐμφαίνονται στό παράρτημα αὐτῆς τῆς ἐπιστολῆς ὡς «πέραν τοῦ δέοντος καταβληθέντα» καί τά ὁποῖα ἀνέρχονται σέ 107 848 FB, ὑπολογίστηκαν μέ βάση τήν τιμή συναλλάγματος μεταξύ τῆς λιρέτας καί τοῦ βελγικοῦ φράγκου κατά τήν 1η Ἰανουαρίου 1975, δηλαδή 0,05784 FB ἡ λιρέτα.

Ἡ παράγραφος 2 τοῦ ἄρθρου 70 τοῦ βελγικοῦ νόμου τῆς 9ης Αὐγούστου 1963 πού ἐπικαλέσθηκε τό INAMI ἔχει, ὅπως τροποποιήθηκε τό 1971, ὡς ἑξῆς:

Οἱ παροχές πού προβλέπονται στόν παρόντα νόμο δέ χορηγοῦνται, παρά μόνο μέ τούς ὅρους πού καθορίζονται ἀπό τό βασιλέα, ὅταν ἡ ζημία γιά τήν ὁποία γίνεται ἐπίκληση στίς παροχές καλύπτεται ἀπό τό κοινό δίκαιο ἤ ἀπό ἄλλη νομοθεσία. Σ' αὐτές τίς περιπτώσεις, οἱ ἀσφαλιστικές παροχές δέ χορηγοῦνται σωρευτικῶς μέ τήν ἀποκατάσταση τῆς ζημίας πού προβλέπεται ἀπό τήν ἄλλη νομοθεσία· καταλογίζονται εἰς βάρος τῆς ἀσφαλίσεως κατά

τό μέτρο κατά τό ὁποῖο ἡ ζημία πού καλύπτεται ἀπ' αὐτή τή νομοθεσία δέν ἀποκαθίσταται στήν πραγματικότητα. Σέ ὅλες τίς περιπτώσεις ὁ δικαιοῦχος ὀφείλει νά λάβει ποσά τουλάχιστο ἰσοδύναμα πρός τό ὕψος τῶν παροχῶν τῆς ἀσφαλίσεως.

Ὁ ἀσφαλιστικός ὀργανισμός ὑποκαθίσταται αὐτοδικαίως στά δικαιώματα τοῦ δικαιούχου.

Εἶναι κοινός τόπος, ἀπό ὅ,τι καταλαβαίνω, ὅτι ἡ ἔκφραση «μία ἄλλη νομοθεσία» εἶναι πρόσφορη νά καλύψει καί τίς δύο, ἄλλη βελγική νομοθεσία καί κάθε ἀλλοδαπή νομοθεσία.

Ὁ συλλογισμός τοῦ INAMI, μέ τόν ὁποῖο δικαιολογεῖ ἤ ἐπιχειρεῖ νά δικαιολογήσει τήν ἐπιλογή τῆς τιμῆς συναλλάγματος μεταξύ λιρέτας καί βελγικοῦ φράγκου τήν 1η Ἰανουαρίου 1975 εἶναι, ὅπως φαίνεται, ὁ ἀκόλουθος. Ὁ Romano εἶχε δικαίωμα ἐπί τῆς βελγικῆς του συντάξεως λόγω ἀναπηρίας δυνάμει μόνο τοῦ βελγικοῦ δικαίου. Ἡ δεύτερη πρόταση τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 ἦταν κατά συνέπεια ἀνεφάρμοστη. Ἔπεται, σύμφωνα μέ τά dicta τοῦ Δικαστηρίου στήν ὑπόθεση 22/77, τήν πρώτη ὑπόθεση *Mura* [1977] 2 ECR 1699 (παράγραφος 14 τῆς ἀποφάσεως) καί στήν ὑπόθεση 37/77, τήν ὑπόθεση *Greco* [1977] 2 ECR 1711 (παράγραφος 10 τῆς ἀποφάσεως), ὅτι ἡ πρώτη πρόταση τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 12 πρέπει νά ἐφαρμοστεῖ σέ συνδυασμό μέ τήν παράγραφο 2 τοῦ ἄρθρου 70 τοῦ βελγικοῦ νόμου. Αὐτός ἐπιβάλλει τήν ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 107 τοῦ κανονισμοῦ 574/72, περί μετατροπῆς τιμῶν συναλλάγματος, ὅπως τροποποιήθηκε ἀπό τόν κανονισμό 2639/74 τοῦ Συμβουλίου. Αὐτός μέ τή σειρά του ἐπιβάλλει τήν ἐφαρμογή τῆς ἀποφάσεως 101 τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπί τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως διακινούμενων ἐργαζομένων (JO C 44/3 τῆς 26. 2. 1976) στήν παράγραφο 5 τῆς ὁποίας:

«Γιά συντάξεις γιά τίς ὁποῖες ἀποκτήθηκε δικαίωμα πρίν ἀπό τήν 1η Ἰανουαρίου 1975 καί οἱ ὁποῖες δέν καταβλήθηκαν μέχρι τήν ἡμέρα ἐνάρξεως τῆς ἰσχύος τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς [δηλ. 1η Μαρτίου 1976] ἡ τιμή μετατροπῆς πού πρέπει νά ληφθεῖ ὑπόψη εἶναι ἐκείνη πού ἰσχύει τήν 1η Ἰανουαρίου 1975 ...»

Στίς 7 Ὀκτωβρίου 1976 ὁ Romano ἄσκησε προσφυγή ἐνώπιον τοῦ Tribunal du travail τῶν Βρυξελλῶν κατά τῆς ἀποφάσεως τοῦ INAMI πού περιλαμβανόταν στήν ἐπιστολή της τῆς 24ης Σεπτεμβρίου 1976. Παραδέχτηκε ὅτι τό ποσό τῆς ἰταλικῆς του συντάξεως θά ἔπρεπε νά ἀφαιρεθεῖ ἀπό τή βελγική σύνταξη, ἀλλά ἀντιτάχθηκε στήν τιμή συναλλάγματος πού υἱοθέτησε τό INAMI. Ὑποστήριξε, λίγο πολύ, ὅτι τό INAMI ἔπρεπε νά ἀπαιτήσει τό ποσό τό ὁποῖο θά ἔπρεπε νά τῆς καταβληθεῖ ἀπό τό INPS.

Στίς 29 Ἰουλίου 1977, ἐνῶ ἐκκρεμοῦσε ἡ προσφυγή, τό INPS κατέβαλε στό INAMI τά καθυστερούμενα ποσά τῆς ἰταλικῆς συντάξεως τοῦ Romano μέχρι τῆς 30ῆς Ἰουνίου 1977 — ἄν καί, ὅπως θυμᾶστε, κύριοι δικαστές, ἡ βελγική σύνταξη λόγω ἀναπηρίας, ἡ ὁποία ἀφοροῦσε τό INAMI, ἔπαυσε στίς 31 Δεκεμβρίου 1975. Μᾶς εἶπαν ὅτι αὐτή ἡ καταβολή ἔγινε ἀπό τό INPS βάσει τοῦ ἄρθρου 111 καί τό παράρτημα 6 τοῦ κανονισμοῦ 574/72. Πάντως, τό συνολικό ποσό της, μετατρεπόμενο σέ βελγικά φράγκα μέ τήν τιμή συναλλάγματος τῆς ἡμέρας καταβολῆς, δηλαδή 0,040355 FB ἡ λιρέτα, ἔφθασε τά 125 491 FB. Ἦταν 17 643 FB περισσότερο ἀπό τό ποσό πού ἀπαίτησε τό INAMI κι ἔτσι τό INAMI πλήρωσε τό ἐπιπλέον στόν Romano. Ἀλλά 17 643 FB ἦταν λιγότερο ἀπό τό τμῆμα τῆς ὁλικῆς καταβολῆς τῶν 125 491 FB πού ἀποτελοῦσε τήν ἰταλική σύνταξη τοῦ Romano γιά τήν περίοδο ἀπό 1ης Ἰανουαρίου 1976 μέχρι 30 Ἰουνίου 1977. Ἔτσι τό πραγματικό ἀποτέλεσμα τῆς ἐνέργειας τοῦ INAMI ἦταν νά στερήσει τόν Romano ἀπό ἕνα μέρος ἀπό τήν ἰταλική του σύνταξη γιά τήν περίοδο αὐτή.

Γιά τό λόγο αὐτό, ὁ Romano διατύπωσε ἐκ νέου τό αἴτημά του στή δίκη ἐνώπιον τοῦ Tribunal ὡς ἀπαίτηση, οὐσιαστικά, γιά καταβολή πρός αὐτόν ἐκ μέρους τοῦ INAMI τοῦ ἀντίστοιχου ποσοῦ βελγικῶν φράγκων ἔχοντας ὡς βάση τήν τιμή συναλλάγματος τῆς 29ης Ἰουλίου 1977, γιά ὅ,τι τοῦ ὀφειλόταν ἀπό τό INPS κατά τήν περίοδο ἀπό 1ης Ἰανουαρίου 1976 μέχρι 30 Ἰουνίου 1977, ἐκτός ἀπό 17 643 FB πού εἶχε ἤδη λάβει.

Ἐνώπιον τοῦ Tribunal ὑποστηρίχθηκε μεταξύ ἄλλων ὑπέρ τοῦ Romano ὅτι ἡ ἀπόφαση 101 τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς ἦταν ἀσυμβίβαστη πρός τό ἄρθρο 7 τοῦ κανονισμοῦ 574/72. Αὐτό εἶναι ἕνα μακροσκελές καί περίπλοκο ἄρθρο πού ἀφορᾶ τήν ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71. Ὅπως θά θυμᾶστε, κύριοι δικαστές, ἀπό προηγούμενες ὑποθέσεις, ἀναφέρεται εἰδικά, στήν παράγραφο 1 α, στήν κατάσταση πού προκύπτει ὅταν διατάξεις οἱ ὁποῖες περιέχονται σέ νόμους διάφορων Κρατῶν μελῶν καί ἀπαγορεύουν τήν πολλαπλή ἀσφάλιση, ἐφαρμόζονται σωρευτικά.

Ἔτσι ἔχουν τά περιστατικά γιά τά ὁποῖα τό Tribunal παρέπεμψε στό Δικαστήριο τό ἐρώτημα, κατά πόσο ἡ ἀπόφαση 101 εἶναι νόμιμη καί, σέ καταφατική περίπτωση, πῶς πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ «ἔχοντας ὑπόψη τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ κανονισμοῦ 574/2 ΕΟΚ, ὁ ὁποῖος», λέγει τό Tribunal, «προβλέπει πράγματι ὅτι ποσά πού εἰσπράχθηκαν δέ θά πρέπει νά ὑπερβαίνουν τό σύνολο τῶν ποσῶν πού πράγματι λήφθηκαν βάσει ἄλλης νομοθεσίας».

Καί τό INAMI καί ἡ Ἐπιτροπή ὑποστήριξαν ἐνώπιόν μας ὅτι τό ἄρθρο 7 τοῦ κανονισμοῦ 574/72 δέν ἦταν σχετικό μ' αὐτό τό θέμα. Προτείνω νά ἀναβάλλω τό σχολιασμό πάνω σ' αὐτό γιά ἀργότερα. (Μέ τόν ὅρο «ἡ Ἐπιτροπή» ἐννοῶ φυσικά τήν Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, στήν ὁποία θά ἀναφερθῶ, ὅπως συνήθως, ὡς ἡ «Ἐπιτροπή» ἁπλῶς, καί ἔτσι θά τή διακρίνω ἀπό «τή Διοικητική Ἐπιτροπή» πού θέσπισε τήν ἀπόφαση 101).

Ἡ Ἐπιτροπή ἔθεσε τό ζήτημα κατά πόσο κάθε διάταξη τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου θά μποροῦσε νά εἶναι σχετική μέ τήν ὑπόθεση αὐτή. Ἐπέστησε τήν προσοχή στό γεγονός ὅτι ἡ ἀπαίτηση τοῦ INAMI βασίζεται στό βελγικό δίκαιο (παράγραφος 2 τοῦ ἄρθρου 70 τοῦ νόμου τῆς 9ης Αὐγούστου 1963) καί πρότεινε ὁ ποσοτικός προσδιορισμός αὐτῆς τῆς ἀπαιτήσεως νά θεωρηθεῖ ἐκ τοῦ λόγου αὐτοῦ ὡς θέμα πού καθορίζεται ἐπίσης ἀπό τό βελγικό δίκαιο.

Ἐν μέρει, τό ζήτημα κατά πόσο εἶναι ἔτσι ἤ ὄχι ἐξαρτᾶται ἀκριβῶς ἀπό τό τί ἐννοοῦσε τό Δικαστήριο αὐτό μέ τίς ἀποφάσεις του στίς ὑποθέσεις *Mura* καί *Greco* στίς ὁποῖες ἀναφέρθηκα. Ἔχει γίνει ἀπολύτως δεκτό, σέ σχέση μέ ὅλα τά περιστατικά, ὅσον ἀφορᾶ τήν παράγραφο 2 τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ κανονισμοῦ 3, πρόδρομο τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 ὅτι ἡ πρώτη πρόταση αὐτῆς τῆς διατάξεως μπορεῖ μόνο νά γίνει ἀντικείμενο ἐπικλήσεως ἔναντι προσώπου πού ἀπαιτεῖ παροχή δυνάμει τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου καί ὅτι δέν μπορεῖ νά γίνει ἀντικείμενο ἐπικλήσεως ἔναντι κάποιου πού ἀπαιτεῖ παροχή δυνάμει μόνο τοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου (βλ. ὑπόθεση 34/69, ὑπόθεση *Duffy* [1969] ECR 597 καί ὑπόθεση 83/77, ὑπόθεση *Naselli* [1978] ECR 683). Τό Δικαστήριο δέν μπορεῖ νά ἐννοοῦσε, στίς ὑποθέσεις *Mura* καί *Greco*, ὅτι ἡ κατάσταση ἦταν διαφορετική μέ τήν παράγραφο 2 τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, διότι δέν ὑπάρχει κατ' ἀρχήν κανένας λόγος γιά τόν ὁποῖο νά εἶναι διαφορετική. Στίς προτάσεις πού ἀνέπτυξα στήν ὑπόθεση *Naselli*, ἐπιχείρησα μιά ἐξήγηση αὐτῶν τῶν dicta (βλ. σ. 695 καί 704 τῆς Συλλογῆς). Μοῦ φάνηκε πῶς πρέπει νά σημαίνουν, σέ μιά ὑπόθεση ὅπως αὐτή, ὅτι τό πρωταρχικό ἀποτέλεσμα τῆς ἐφαρμογῆς τῆς πρώτης προτάσεως τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 11 ἦταν ἁπλῶς δυνητικό: τό κοινοτικό δίκαιο δέν ἀπαγορεύει, σέ παρόμοια περίπτωση, τήν ἐφαρμογή τῆς διατάξεως τοῦ ἐσωτερικοῦ δικαίου πού

ἀπαγορεύει τήν πολλαπλή ἀσφάλιση. Ἀλλά διαπίστωσα καί ἕνα δευτερεῦον ἀποτέλεσμα: στήν περίπτωση πού θά ὑπῆρχαν ἀντιτιθέμενες διατάξεις ἐσωτερικοῦ δικαίου κατά τῆς πολλαπλῆς ἀσφαλίσεως, ἡ ἐφαρμογή τῆς πρώτης φράσεως τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 11 κατ' αὐτό τόν τρόπο θά ἔθετε σέ ἐφαρμογή καί τήν παράγραφο 1 τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ κανονισμοῦ 4 πού ἀντιστοιχεῖ στό ἐδάφιο α τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ κανονισμοῦ 574/72. Κανένας βέβαια δέν ἐξέτασε, στήν ὑπόθεση Naselli, ἄν περαιτέρω δευτερεῦον ἀποτέλεσμα θά μποροῦσε νά εἶναι ἡ ἐφαρμογή τῶν διατάξεων τοῦ κανονισμοῦ 4 πού ἀντιστοιχοῦν στό ἄρθρο 107 τοῦ κανονισμοῦ 574/72. Θά ἤμουν πρόθυμος νά σκεφθῶ ὅτι, ἄν θά ἦταν ἀπαραίτητο νά δοθεῖ ἀπάντηση σ' αὐτό τό ἐρώτημα, αὐτή θά ἔπρεπε νά βρεθεῖ μέ τήν ἐφαρμογή μιᾶς γνωστῆς βασικῆς ἀρχῆς: δεδομένου ὅτι ἐδῶ ἐξετάζουμε μιά παροχή πού ὀφείλεται μόνο κατά τό ἐθνικό δίκαιο, τό κοινοτικό δίκαιο δέν μπορεῖ νά ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τή μείωσή της.

Γιά νά περιπλέξει τά πράγματα ἀκόμα περισσότερο, τό INAMI μᾶς εἶπε ὅτι κατά τό χρόνο πού ἡ βελγική σύνταξη λόγω ἀναπηρίας τοῦ Romano ἦταν καταβλητέα, δέν ἴσχυε βελγική νομοθεσία ὡς πρός τίς τιμές μετατροπῆς. Τέτοια νομοθεσία εἰσάχθηκε γιά πρώτη φορά μέ ἕνα βασιλικό διάταγμα τῆς 2ας Ἰουνίου 1976, πού τέθηκε σέ ἰσχύ τήν 1η Ἰουλίου 1976. Συνεπῶς, ὑποστήριξε, ὅπως τό ἀντιλήφθηκα, τό INAMI, ἀκόμα καί ἄν τό κοινοτικό δίκαιο δέν ἦταν ἀπευθείας ἐφαρμοστέο, θά ἔπρεπε νά ἐφαρμοσθεῖ κατ' ἀναλογία γιά νά καλύψει τό κενό τοῦ βελγικοῦ δικαίου. Τό ἄν ἀποτελεῖ μέρος τῆς λειτουργίας αὐτοῦ τοῦ Δικαστηρίου δυνάμει τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης νά βοηθεῖ στήν πλήρωση κενῶν τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου εἶναι ἕνα θέμα πού δέ συζητήθηκε.

Δέν εἶναι ὅμως ἀπαραίτητο, κατά τή γνώμη μου, νά δοθεῖ ἀπάντηση σέ αὐτά τά ἐρωτήματα, γι' αὐτό τό λόγο. Ἄν τά δικαιώματα τοῦ Romano κατά τό βελγικό δίκαιο εἶναι λιγότερα ἀπό τά δικαιώματά του κατά τό ἄρθρο 46 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 καί τῶν ἐπιβοηθητικῶν διατάξεών του, τό τελευταῖο ἀντιπροσωπεύει τό ἐλάχιστο τῶν δικαιωμάτων του. Αὐτό εἶναι σαφές ἀπό τή νομολογία αὐτοῦ τοῦ Δικαστηρίου πού περιλαμβάνει τήν ἀπόφαση 98/77, ὑπόθεση *Schaap* [1978] ECR 707, τήν ἀπόφαση 105/77, ὑπόθεση *Boerboom-Kersjes*, ibid. σ. 717 καί τήν ἀπόφαση 236/78, δεύτερη ὑπόθεση *Mura* [1979] ECR 1819. Ἐπιβάλλεται, λοιπόν, νά ἐξετάσει τό Tribunal ποιά εἶναι τά δικαιώματα τοῦ Romano δυνάμει τοῦ ἄρθρου 46. Ὅπως μᾶς τονίσθηκε γιά λογαριασμό τοῦ INAMI στήν ἐπ' ἀκροατηρίου συζήτηση, τό ἄρθρο 107 τοῦ κανονισμοῦ 574/72, ὅπως τροποποιήθηκε, ἐφαρμόζεται ρητά σέ σχέση μέ τήν παράγραφο 3 τοῦ ἄρθρου 46 κατά τόν ἴδιο ἀκριβῶς τρόπο πού ρητά πρέπει νά ἐφαρμόζεται στήν παράγραφο 2 τοῦ ἄρθρου 12. Ἕπεται λοιπόν, ὅτι τό ἐρώτημα πού ὑποβλήθηκε στό Δικαστήριο ἀπό τό Tribunal εἶναι σχετικό τουλάχιστον ὑπ' αὐτή τήν ἔννοια.

Ἐπανέρχομαι, λοιπόν, σ' αὐτό τό ἐρώτημα.

Αὐτό ἐγείρει in limine ἕνα θέμα συνταγματικῆς φύσεως, δηλαδή ἄν συμβιβαζόταν μέ τή συνθήκη, νά μεταβιβάσει τό Συμβούλιο νομοθετικές ἐξουσίες στή Διοικητική Ἐπιτροπή. Τό θέμα αὐτό προκύπτει γιατί μέ τή θέσπιση τῆς ἀποφάσεως 101, ἡ Διοικητική Ἐπιτροπή ἐνήργησε ἤ σκόπευε νά ἐνεργήσει κατά τήν παράγραφο 4 τοῦ ἄρθρου 107 τοῦ κανονισμοῦ 574/72, ὅπως τροποποιήθηκε ἀπό τόν κανονισμό 2639/74, τό ὁποῖο ἀναφέρει:

«Ἡ ἡμερομηνία πού θά ληφθεῖ ὑπόψη γιά τόν προσδιορισμό τῶν συντελεστῶν μετατροπῆς πού θά ἐφαρμοστοῦν ... θά καθοριστεῖ ἀπό τή Διοικητική Ἐπιτροπή μέ πρόταση τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου.»

Ἡ Διοικητική Ἐπιτροπή δέν εἶναι δέδαια δημιούργημα τῆς συνθήκης. Εἶναι δημιούργημα τοῦ ἄρθρου 80 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 τό ὁποῖο προβλέπει ὅτι θά «ἀποτελεῖται ἀπό κυδερνητικούς ἐκπροσώπους ἀπό κάθε Κράτος μέλος, πού θά δοηθοῦνται, ἐάν εἶναι ἀνάγκη ἀπό εἰδικούς συμδούλους», ὅτι «ἕνας ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐπιτροπῆς» θά παρίσταται στίς συνεδριάσεις της «μέ συμδουλευτική ἁρμοδιότητα» καί ὅτι οἱ ὑπηρεσίες τῆς γραμματείας της θά τῆς χορηγηθοῦν ἀπό τήν Ἐπιτροπή. Τό ἄρθρο 81 ὁρίζει τά καθήκοντά της μέ τούς ἀκόλουθους ὅρους:

«α) χειρίζεται ὅλα τά διοικητικά θέματα ἤ τά θέματα ἑρμηνείας πού ἀπορρέουν ἀπό τόν παρόντα κανονισμό, ἀπό μεταγενέστερους κανονισμούς ἤ ἀπό ὁποιαδήποτε συμφωνία ἤ ρύθμιση στό πλαίσιο τῶν κανονισμῶν αὐτῶν, μέ τήν ἐπιφύλαξη τοῦ δικαιώματος τῶν ἐνδιαφερόμενων ἀρχῶν, φορέων καί προσώπων νά προσφεύγουν στά δικαστήρια καί σέ διαδικασίες πού προδλέπονται ἀπό τίς νομοθεσίες τῶν Κρατῶν μελῶν , ἀπό τόν παρόντα κανονισμό καί ἀπό τή συνθήκη·

6) μεριμνᾶ, κατόπιν αἰτήσεως τῶν ἁρμόδιων ἀρχῶν, φορέων καί δικαστικῶν ἀρχῶν τῶν Κρατῶν μελῶν, γιά ὅλες τίς μεταφράσεις τῶν ἐγγράφων πού ἀφοροῦν τήν ἐφαρμογή τοῦ παρόντος κανονισμοῦ καί κυρίως γιά τίς μεταφράσεις τῶν αἰτήσεων προσώπων πού δικαιοῦνται τά πλεονεκτήματα πού ἀπορρέουν ἀπό τόν παρόντα κανονισμό·

γ) προάγει καί ἀναπτύσσει τή συνεργασία μεταξύ τῶν Κρατῶν μελῶν ἐπί θεμάτων κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως κυρίως ὅσον ἀφορᾶ ὑγειονομικά καί κοινωνικά μέτρα κοινοῦ ἐνδιαφέροντος·

δ) προάγει καί ἀναπτύσσει τή συνεργασία μεταξύ τῶν Κρατῶν μελῶν γιά τήν ἐπίσπευση τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν παροχῶν κατά τόν παρόντα κανονισμό καί κυρίως αὐτῶν πού ὀφείλονται λόγω ἀναπηρίας, γήρατος καί θανάτου (συντάξεις), ἀφοῦ ληφθεῖ ὑπόψη ἡ ἐξέλιξη τῆς τεχνικῆς τῶν διοικητικῶν διαδικασιῶν.

ε) συγκεντρώνει τά στοιχεῖα πού πρέπει νά λαμδάνονται ὑπόψη γιά τήν κατάρτιση τῶν λογαριασμῶν πού ἀφοροῦν τά δάρη τῶν φορέων τῶν Κρατῶν μελῶν δάσει τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος κανονισμοῦ καί ἐγκρίνει τούς ἐτήσιους λογαριασμούς μεταξύ τῶν φορέων αὐτῶν·

στ) ἀσκεῖ ἄλλα καθήκοντα, γιά τά ὁποῖα εἶναι ἁρμόδια δυνάμει τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος κανονισμοῦ, μεταγενέστερων κανονισμῶν ἤ ἄλλων συμφωνιῶν ἤ ρυθμίσεων στό πλαίσιο τῶν κανονισμῶν αὐτῶν·

ζ) ὑποδάλλει προτάσεις στήν Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων γιά τήν ἐπεξεργασία νεώτερων κανονισμῶν, καθώς καί γιά τήν ἀναθεώρηση τοῦ παρόντος καί τῶν μεταγενέστερων κανονισμῶν.»

Πιθανῶς οἱ ἐξουσίες πού μεταδιδάσθηκαν ἀπό τό Συμδούλιο στή Διοικητική Ἐπιτροπή ἀπό τήν παράγραφο 4 τοῦ ἄρθρου 107 τοῦ κανονισμοῦ 574/72, ὅπως τροποποιήθηκε, προδλεπόταν νά μεταδιδαστοῦν ἀπό τήν παράγραφο στ. Δέν ἔπεται ὅμως ὅτι ἡ μεταδίδασή τους, σέ κάθε περίπτωση σάν νομοθετικές ἐξουσίες, ἦταν ἔγκυρη.

Τό Συμδούλιο μπορεῖ, μέ τήν τελευταία παράγραφο τοῦ ἄρθρου 155 τῆς συνθήκης, νά μεταδιδάζει νομοθετικές ἐξουσίες στήν Ἐπιτροπή, τίποτε ὅμως δέν ὑπάρχει στή συνθήκη πού νά δείχνει ὅτι τό Συμδούλιο μπορεῖ νά παραχωρεῖ νομοθετική ἐξουσία σ' ἕνα ὄργανο ὅπως ἡ Διοικητική Ἐπιτροπή. Ἐπιπλέον τό ἄρθρο 173 τῆς συνθήκης δίνει δικαιοδοσία σ' αὐτό τό

Δικαστήριο νά ἐλέγχει τή νομιμότητα τῶν πράξεων τοῦ Συμβουλίου καί τῆς Ἐπιτροπῆς, ἐνῶ τό ἄρθρο 177 δίδει σ' αὐτό δικαιοδοσία νά ἀποφαίνεται γιά τήν ἐγκυρότητα καί ἑρμηνεία τῶν πράξεων τῶν ὀργάνων τῆς Κοινότητας. Ἡ Διοικητική Ἐπιτροπή δέν εἶναι ὄργανο τῆς Κοινότητας ὅπως ὁρίζεται ἀπό τή συνθήκη (ἄρθρο 4 καί πέμπτο μέρος). Ἔτσι θά μποροῦσε νά θεωρηθεῖ ὅτι αὐτό τό Δικαστήριο δέν ἔχει δικαιοδοσία νά ἀποφανθεῖ, παρά μόνο ἔμμεσα, γιά τή νομιμότητα μιᾶς πράξεως τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς — καί στήν πραγματικότητα, λοιπόν, δέν ἔχει δικαιοδοσία νά ἀπαντήσει ἄμεσα στό ἐρώτημα πού τοῦ ὑποβλήθηκε ἀπό τό Tribunal στήν παρούσα ὑπόθεση. Ἡ ἰδέα ὅτι μπορεῖ νά δημιουργηθεῖ ἕνα διοικητικό ὄργανο τῆς Κοινότητας μέ ἐξουσία νά λαμβάνει δεσμευτικές ἀποφάσεις, ἀλλά οἱ ἀποφάσεις τοῦ ὁποίου, καθαυτές δέ θά ὑπόκεινται στόν ἔλεγχο τοῦ Δικαστηρίου μοῦ φαίνεται ἀσυμβίβαστη μέ τό σύστημα τῆς συνθήκης. Οὔτε μοῦ φαίνεται ὅτι ἡ ἔννοια ἑνός διοικητικοῦ ὀργάνου πού οἱ ἀποφάσεις του δέν ὑπόκεινται σέ δικαστικό ἔλεγχο συμβιβάζεται μέ τίς συνταγματικές ἀρχές πού γίνονται δεκτές σέ ὅλα τά Κράτη μέλη καί, νομίζω, σέ κάθε ἄλλη πολιτισμένη χώρα.

Θά ὑποστήριζα κατά συνέπεια, καί χωρίς τή βοήθεια κανενός νομολογιακοῦ προηγούμενου, ὅτι τό Συμβούλιο ἦταν ἀνίκανο νά μεταβιβάσει νομοθετική ἐξουσία στή Διοικητική Ἐπιτροπή. Τό θέμα, ὅμως, δέν εἶναι ἄμοιρο νομολογιακῶν προηγουμένων.

Στήν ἀπόφαση 19/67, ὑπόθεση Van der Vecht [1967] ECR 345 (Συλλογή 1967, σ. 445) αὐτό τό Δικαστήριο εἶχε νά ἐξετάσει μιά ἀπόφαση τοῦ, σέ αὐστηρή νομική ἔννοια, προδρόμου τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς, συγκεκριμένα τοῦ ἀντίστοιχου ὀργάνου πού ἱδρύθηκε ἀπό τόν κανονισμό 3. Ὑπό κρίση σ' αὐτή τήν ὑπόθεση ἦταν μόνο μιά ἑρμηνευτική ἀπόφαση αὐτοῦ τοῦ ὀργάνου πού θεσπίσθηκε σύμφωνα μέ τήν παράγραφο α τοῦ ἄρθρου 43 τοῦ κανονισμοῦ 3, ἡ ὁποία ἦταν ἡ διάταξη ἐκείνου τοῦ κανονισμοῦ πού ἀνταποκρίνεται στό ἄρθρο 81, παράγραφος α τοῦ κανονισμοῦ 1408/71. Τό Δικαστήριο δέν εἶχε δυσκολία νά δεχθεῖ ὅτι αὐτή ἡ διάταξη εἶχε συνέπειες σύμφωνες μέ τό περιεχόμενό της, δηλ. ὅτι μιά τέτοια ἀπόφαση δέν μποροῦσε νά προδικάσει «τό δικαίωμα τῶν ἐνδιαφερόμενων ἀρχῶν, ὀργάνων καί προσώπων νά προσφεύγουν στίς διαδικασίες καί στά δικαστήρια πού προβλέπονται ἀπό τίς νομοθεσίες τῶν Κρατῶν μελῶν, ἀπό αὐτό τόν κανονισμό ἤ ἀπό τή συνθήκη». Τό Δικαστήριο πάντως πρόσθετε ὅτι κάθε ἄλλη ἑρμηνεία τῆς παραγράφου α τοῦ ἄρθρου 43 θά ἦταν ἀσυμβίβαστη μέ τή συνθήκη, καί ἰδιαίτερα μέ τό ἄρθρο της 177, «τό ὁποῖο», τόνισε τό Δικαστήριο, «καθιερώνει μιά διαδικασία γιά νά διασφαλίζει ἐνιαία δικαστική ἑρμηνεία τῶν κανόνων τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου». Θά ἦταν ἀσυνεπές μέ αὐτή τήν ἀπόφαση νά γίνει δεκτό ὅτι θά μποροῦσε νά δοθεῖ ἐξουσία στή Διοικητική Ἐπιτροπή νά θεσπίζει κανόνες κοινοτικοῦ δικαίου.

Σχετικές εἶναι ἐπίσης οἱ ἀποφάσεις 25/70 ὑπόθεση *Köster* [1970] 2 ECR 1161 καί 30/70 ὑπόθεση Scheer, ibid. σ. 1197. Σ' αὐτές, τό Δικαστήριο ἐξέτασε κατά πόσο «ἡ διαδικασία τῆς Διευθύνουσας Ἐπιτροπῆς» ἡ ὁποία ἱδρύθηκε ἀπό τούς κανονισμούς τοῦ Συμβουλίου πού θέσπισαν τήν κοινή ὀργάνωση τῶν γεωργικῶν ἀγορῶν συμβιβαζόταν μέ τίς διατάξεις τῆς συνθήκης. Τό Δικαστήριο δέχτηκε ὅτι συμβιβάζονταν γιατί, σύμφωνα μέ αὐτή τή διαδικασία, ὁ ρόλος τῆς Διευθύνουσας Ἐπιτροπῆς ἦταν, κατά τήν ὀρθή ἀνάλυση, μόνο συμβουλευτικός. Πραγματική νομοθετική ἐξουσία ἐπιφυλασσόταν στήν Ἐπιτροπή ἤ, ἐναλλακτικά, στό Συμβούλιο, ὥστε τό ἄρθρο 155 δέν παραβιαζόταν, οὔτε περιορι-

ζόταν ἡ δικαιοδοσία τοῦ Δικαστηρίου κατά τά ἄρθρα 173 καί 177. Δέ θά ἦταν πάλι συνεπές μέ αὐτές τίς ἀποφάσεις νά γίνει δεκτό ὅτι ἕνα ὄργανο, ὅπως ἡ Διοικητική Ἐπιτροπή, θά μποροῦσε νά ἔχει νομοθετικές ἐξουσίες πού τῆς μεταβιβάστηκαν ἀπό τό Συμβούλιο.

Κατά συνέπεια, ἔχω τή γνώμη ὅτι ἡ παράγραφος 4 τοῦ ἄρθρου 107 τοῦ κανονισμοῦ 574/72, ὅπως τροποποιήθηκε ἀπό τόν κανονισμό 2639/74, εἶναι ἄκυρη, καί κατά συνέπεια ἡ ἀπόφαση 101, πού γιά αὐτό τό σκοπό θεσπίσθηκε σύμφωνα μέ αὐτό, δέν ἔχει ἔννομες συνέπειες.

Πρέπει νά κρίνετε, κύριοι δικαστές, κατά πόσο μιά τέτοια ἀπόφαση ἐμπίπτει στό πεδίο τῶν εὐθυνῶν ἑνός τμήματος αὐτοῦ τοῦ Δικαστηρίου ἤ κατά πόσο θά ἔπρεπε νά παραπέμψετε, κατά τήν παράγραφο 4 τοῦ ἄρθρου 95 τοῦ κανονισμοῦ Διαδικασίας τοῦ Δικαστηρίου, τό ἐρώτημα στήν ὁλομέλεια τοῦ Δικαστηρίου. Ἄποψή μου εἶναι ὅτι ἡ ἀπάντηση εἶναι τόσο καθαρή ὥστε δέν ἐπιβάλλεται μιά τέτοια παραπομπή.

Τοῦτο, ὅμως, δέν περατώνει τήν ὑπόθεση.

Ἡ Ἐπιτροπή ὑποστήριξε ὅτι, στήν περίπτωση πού ἡ ἀπόφαση 101 δέ θά εἶχε ἔννομες συνέπειες, αὐτή θά μποροῦσε νά θεωρηθεῖ ἐνναλλακτικά, σάν μιά διοικητική ἀπόφαση πού φέρει ἀποτελέσματα, ἡ ὁποία λήφθηκε ἀπό κοινοῦ ἀπό τά Κράτη μέλη γιά νά καλύψει ἕνα νομικό κενό. Ἡ Ἐπιτροπή πάντως ἔκανε διάκριση μεταξύ τῆς κανονικῆς περιπτώσεως, στήν ὁποία ἦταν ἀναγκαῖο γιά ἕνα ὄργανο κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως σέ ἕνα Κράτος μέλος νά προϋπολογίσει τό ποσό τῶν παροχῶν τά ὁποῖα θά δικαιοῦνταν ἕνα συγκεκριμένο πρόσωπο καί μιᾶς περιπτώσεως τῆς παρούσας φύσεως, ὅπου τό ὄργανο ζητοῦσε νά ἀναλάβει παρελθοῦσες καταβολές παροχῶν πέραν τοῦ δέοντος. Στήν πρώτη περίπτωση, ἡ Ἐπιτροπή ὑποστήριξε ὅτι, ἄν ὁ ὑπολογισμός ἀπαιτοῦσε νά ληφθεῖ ὑπόψη ἕνα ποσό στό ὁποῖο θά ὑπῆρχε δικαίωμα τοῦ δικαιούχου σέ ἕνα Κράτος μέλος, κάποια τιμή συναλλάγματος πρέπει νά ἐφαρμοστεῖ σ' αὐτό τό ποσό, ἡ ὁποία δέ θά εἶναι κατ' ἀνάγκη ἡ τιμή συναλλάγματος πού θά λαμβάνεται ἄν καί ὅταν κάθε μέρος τῆς παροχῆς θά καθίσταται ἀπαιτητό. Ὅπου ὅμως, ὅπως ἐδῶ, ἐκεῖνο περί τοῦ ὁποίου πρόκειται εἶναι μιά ἀναδρομική προσαρμογή, δέν ὑπῆρχε λόγος νά ἀπομακρυνθοῦμε ἀπό τήν τιμή συναλλάγματος μέ τήν ὁποία πράγματι ἔγινε ἡ μετατροπή τοῦ ποσοῦ πού εἰσπράχθηκε ἀπό τό ἄλλο Κράτος μέλος.

Δέν εἶναι ἀναγκαῖο, κατά τή γνώμη μου νά ἐκφραστεῖ στήν παρούσα ὑπόθεση καμιά ἄποψη ἄν ἡ Ἐπιτροπή ἔχει δίκιο γιά ὅ,τι περιέγραψε σάν κανονική περίπτωση. Εἶναι σαφέστατα ὀρθή ἡ ἄποψη τῆς Ἐπιτροπῆς ὅτι, σέ αὐτή τήν περίπτωση, δέν ὑπάρχει ἀνάγκη νά καταφύγουμε σέ μιά τεχνητή τιμή συναλλάγματος. Τό INPS πράγματι δέν ἔλαβε ἀπόφαση παρά μόνο μετά τή διακοπή τῆς βελγικῆς συντάξεως λόγω ἀναπηρίας τοῦ Romano. Δέν ὑπῆρχε, κατά συνέπεια, ἀνάγκη γιά τό INAMI νά ὑπολογίσει τό ποσό πού δικαιοῦνταν νά εἰσπράξει πρίν δεχθεῖ τήν ὁλική καταβολή ἐκ μέρους τοῦ INPS καί, δέν εἶχε ἀνάγκη, ἀφοῦ ἔγινε δεκτή ἡ πληρωμή, νά τήν ἐκτιμήσει ὅτι ἄξιζε περισσότερο ἤ λιγότερο ἀπ' ὅ,τι στήν πραγματικότητα.

Τοῦτο κατά τή γνώμη μου εἶναι ἀρκετό νά δώσει ἀπάντηση στό ἐρώτημα πού παραπέμφθηκε ἀπό τό Tribunal στό Δικαστήριο, χωρίς νά ἐρευνήσουμε τή σχέση τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ κανονισμοῦ 574/72. Συμφωνῶ πάντως μέ τόν INAMI καί τήν Ἐπιτροπή ὅτι αὐτή ἡ διάταξη εἶναι πράγματι ἄσχετη. Ἐκεῖνο πού εἶναι σχετικό εἶναι ἡ θεμελιώδης ἀρχή, πού καθιερώνεται στό ἄρθρο 51 τῆς συνθήκης καί σέ πολυάριθμες ἀποφάσεις τοῦ Δικαστηρίου, ὅτι ὁ διακινούμενος ἐργαζόμενος δέν πρέπει, ὅσο εἶναι δυνατό νά ἀποφευχθεῖ, νά περιέρχεται σέ μειονεκτική θέση λόγω τοῦ ὅτι εἶναι διακινούμενος ἐργαζόμενος. Ἄν, ἐδῶ, ὁ Romano δέν εἶχε ποτέ ἀπασχοληθεῖ στήν Ἰταλία, θά

δικαιοῦνταν πλήρη τή θελγική του σύνταξη λόγω ἀναπηρίας. Μπορεῖ νά εἶναι σωστό ὅτι δέν πρέπει νά πάρει περισσότερα ἐπειδή εἶχε ἐργαστεῖ στήν Ἰταλία. Ἀλλά δέν προβλήθηκε ἰσχυρός λόγος γιατί θά πρέπει νά πάρει λιγότερα.

Τελικά εἶμαι τῆς γνώμης ὅτι, σέ ἀπάντηση τοῦ ἐρωτήματος πού παραπέμφθηκε στό Δικαστήριο ἀπό τό Tribunal, θά πρέπει νά ἀποφανθεῖτε, κύριοι δικαστές, ὅτι ἡ παράγραφος 4 τοῦ ἄρθρου 107 τοῦ κανονισμοῦ 574/72, ὅπως τροποποιήθηκε ἀπό τόν κανονισμό 2639/74, εἶναι ἀνίσχυρη, μέ ἀποτέλεσμα καμιά ἀπόφαση τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς γιά τήν κοινωνική ἀσφάλιση τῶν διακινούμενων ἐργαζομένων πού, σκόπιμα, λήφθηκε σύμφωνα μέ αὐτή, νά μήν ἔχει καμιά ἔννομη συνέπεια.

Θά πρέπει ἴσως νά ἀναφέρω, γιά τήν πληρότητα, ὅτι τό ἄρθρο 107 τοῦ κανονισμοῦ 574/72 τροποποιήθηκε πάλι, στίς 28 Νοεμβρίου 1979, μέ τόν κανονισμό τοῦ Συμβουλίου 2615/79. Ἡ παράγραφος 4, ὅπως εἰσάχθηκε ἀπό τόν κανονισμό 2639/74, διατηρήθηκε καί σ' αὐτόν. Ἀλλά τοῦτο δέν μπορεῖ, κατά τή γνώμη μου, νά ἐπηρεάσει τήν ἔκβαση αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως.